

52001XC1222(03)

Obavijest Komisije o sporazumima male vrijednosti koji značajno ne ograničavaju tržišno natjecanje sukladno Članku 81. stavku 1. Ugovora o osnivanju Europske zajednice (sporazumi de minimis)¹

(2001/C 368/07)

(Tekst od važnosti za Europski gospodarski prostor)

I.

1. Članak 81(1) zabranjuje sporazume između poduzetnika koji mogu utjecati na trgovinu između Država članica i čiji je cilj ili učinak sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja unutar zajedničkog tržišta. Sud Europske zajednice dao je objašnjenje da se ova odredba ne primjenjuje u slučajevima u kojima utjecaj sporazuma na trgovinu unutar Zajednice ili na tržišno natjecanje nije značajan.

2. U ovoj obavijesti, Komisija kvantitativno, primjenom pragova tržišnog udjela, određuje što se ne smatra značajnim ograničavanjem tržišnog natjecanja sukladno članku 81. Ugovora o osnivanju EZ-a. Ova negativna definicija značajnog utjecaja ne podrazumijeva da sporazumi između poduzetnika koji premašuju pragove utvrđene u ovoj obavijesti značajno ograničavaju tržišno natjecanje. Takvi sporazumi još uvijek mogu imati zanemariv učinak na tržišno natjecanje i stoga ne mogu biti zabranjeni odredbom članka 81(1)².

3. Nadalje, sporazumi ne moraju biti obuhvaćeni zabranom iz članka 81(1), iz razloga što nisu u mogućnosti proizvesti značajan utjecaj na trgovinu između Država članica. Ova se obavijest ne bavi tim problemom. Ona kvantitativno ne određuje što se ne smatra značajnim učinkom na trgovinu. Međutim, smatra se priznatim da sporazumi između malih i srednjih poduzetnika, kako su definirani u Prilogu Preporuke Komisije 96/280/EC³, rijetko mogu proizvesti značajan učinak na trgovinu između Država članica. Mali i srednji poduzetnici trenutno su definirani tom preporukom kao poduzetnici koji imaju manje od 250 zaposlenih i čiji godišnji prihod ne premašuje 40 milijuna EUR, ili čiji godišnji zbroj bilance ne premašuje 27 milijuna EUR.

4. U slučajevima na koje se odnosi ova obavijest, Komisija neće pokrenuti postupak bilo na temelju zahtjeva stranke, bilo po službenoj dužnosti. U slučajevima kada poduzetnici u dobroj vjeri smatraju da je sporazum obuhvaćen ovom obavijesti,

¹ Ova obavijest zamjenjuje obavijest o sporazumima male vrijednosti koja je objavljena u Službenom listu SL C 372, od 9. prosinca 1997.

² (2) Vidi, na primjer, presudu Suda EZ-a u spojenim predmetima ECJ C-215/96 i C216/96 *Bagnasco (Carlos) protiv Banca Popolare di Novara i Casa di Risparmio di Genova e Imperia* (1999) ECR I -135, točke 34.-35. Ova obavijest također ne dovodi u pitanje načela ocjene sporazuma temeljem članka 81(1), kao što je to navedeno u Obavijesti Komisije - Smjernice za primjenu članka 81. Ugovora o EZ-u na sporazume o horizontalnoj suradnji, SL C 3, od 6. siječnja 2001., posebno u točki 17. do uključivo točke 31., te u Obavijesti Komisije - Smjernice o vertikalnim ograničenjima, SL C 291, od 13. listopada 2000., posebno u točki 5. do uključivo točke 20.

³ SL L 107, od 30. travnja 1996., str. 4. Ova preporuka podliježe izmjenama i dopunama. Predviđa se povećanje praga godišnjeg prihoda sa 40 milijuna EUR na 50 milijuna EUR te povećanje praga godišnjeg zbroja bilance s 27 milijuna EUR na 43 milijuna EUR.

Komisija neće izricati kazne. Iako za njih nije obvezujuća, namjera je ove obavijesti dati upute sudovima i nadležnim tijelima Država članica pri primjeni članka 81.

5. Ova se obavijest primjenjuje i na odluke udruženja poduzetnika i usklađeno djelovanje.

6. Ova obavijest ne dovodi u pitanje bilo koje tumačenje članka 81. koje može dati Sud EZ-a ili Prvostupanjski sud Europskih zajednica.

II.

7. Stajalište je Komisije da sporazumi između poduzetnika koji utječu na trgovinu između Država članica značajno ne ograničavaju tržišno natjecanje u smislu članka 81(1):

(a) ako ukupan tržišni udjel sudionika sporazuma ne premašuje 10% na bilo kojem od mjerodavnih tržišta na kojem sporazum proizvodi učinke, u slučaju kada je sporazum sklopljen između poduzetnika koji su stvarni ili potencijalni tržišni takmaci na bilo kojem od tih tržišta (sporazumi između tržišnih takmaca)⁴, ili

(b) ako tržišni udjel bilo kojeg sudionika sporazuma ne premašuje 15% na bilo kojem od mjerodavnih tržišta na kojem sporazum proizvodi učinke, u slučaju kada je sporazum sklopljen između poduzetnika koji nisu stvarni ili potencijalni tržišni takmaci na bilo kojem od tih tržišta (sporazumi između poduzetnika koji nisu tržišni takmaci).

U slučajevima kada je teško odrediti je li riječ o sporazumu između tržišnih takmaca ili poduzetnika koji nisu tržišni takmaci, primjenjuje se prag od 10%.

8. U slučajevima kada se na mjerodavnom tržištu tržišno natjecanje ograničava ili sprječava kumulativnim učinkom sporazuma o prodaji robe ili usluga koje su sklopili različiti dobavljači ili distributeri (odnosno u slučaju postojanja paralelne mreže sporazuma koje imaju sličan učinak na tržištu), pragovi tržišnog udjela iz točke 7. smanjuju se na 5%, kako za sporazume sklopljene između tržišnih takmaca, tako i za sporazume između poduzetnika koji nisu tržišni takmaci. Smatra se da pojedinačni dobavljači ili distributeri s tržišnim udjelom koji ne premašuje 5% u pravilu ne doprinose značajno kumulativnom učinku ograničavanja i sprječavanja tržišnog natjecanja⁵. Smatra se da nije vjerojatno postojanje značajnog kumulativnog učinka paralelne mreže sporazuma koji imaju sličan učinak na ograničavanje ili sprječavanje

⁴ O tome što su stvarni, a što potencijalni tržišni takmaci vidi Obavijest Komisije - Smjernice za primjenu članka 81. Ugovora o EZ-u na sporazume o horizontalnoj suradnji, SL C 3, od 6. siječnja 2001., točka 9. Poduzetnik se smatra stvarnim tržišnim takmacom ako djeluje na istom mjerodavnom tržištu, ili ako je, i u odsutnosti sporazuma, sposoban u relativno kratkom vremenu i bez većih dodatnih troškova i rizika početi proizvoditi i prodavati odgovarajuće proizvode, kao odgovor na malo i stalno povećanje cijena (tzv. brza zamjenjivost ponude). Poduzetnik se smatra potencijalnim tržišnim takmacom ako postoji dokazi da bi, i u odsutnosti sporazuma, na realnoj osnovi mogao poduzeti potrebna dodatna ulaganja ili druge potrebne promjene strukture troškova nužne za pristup mjerodavnom tržištu, kao odgovor na malo, ali stalno povećanje cijena.

⁵ Vidi također Obavijest Komisije - Smjernice o vertikalnim ograničenjima, SL C 291, od 13. listopada 2000., posebno točke 73., 142., 143. i 189. Dok se u smjernicama o vertikalnim ograničenjima u odnosu na neka ograničenja poziva ne samo na ukupan, već i na vezan tržišni udjel (kumulativni učinak) određenog dobavljača ili kupca, u ovoj se obavijesti svi pragovi tržišnog udjela odnose na ukupne tržišne udjele.

tržišnog natjecanja ako je manje od 30% mjerodavnog tržišta obuhvaćeno tom paralelnom mrežom sporazuma.

9. Komisija također smatra da sporazumi nemaju ograničavajući učinak na tržišno natjecanje ako se tržišni udjeli sudionika sporazuma od 10%, 15% odnosno 5%, ovisno o slučaju, iz točke 7. i 8., tijekom dvije uzastopne kalendarske godine ne povećaju za više od 2 posto (2%).

10. Da bi se izračunao tržišni udjel, potrebno je odrediti mjerodavno tržište. To uključuje utvrđivanje njegove proizvodne dimenzije (mjerodavno tržište u proizvodnom smislu) i zemljopisne dimenzije (mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu). Pri određivanju mjerodavnog tržišta, u obzir treba uzeti i obavijest o utvrđivanju mjerodavnog tržišta za potrebe prava tržišnog natjecanja Zajednice⁶. Tržišni se udjeli izračunavaju na temelju podataka o vrijednosti prodaje ili, kada je to primjereno, na temelju podataka o vrijednosti kupnje. Ako ti podatci nisu dostupni, pri izračunu tržišnog udjela mogu se koristiti procjene koje se temelje na drugim pouzdanim tržišnim podacima, uključujući i obujam (količinu) proizvodnje ili prodaje.

11. Točke 7., 8. i 9. ne primjenjuju se na sporazume koji sadrže bilo koje od slijedećih teških ograničenja tržišnog natjecanja:

(1) kada je riječ o sporazumima između tržišnih takmaca u smislu točke 7., ograničenja koja izravno ili neizravno, samostalno ili zajedno s ostalim čimbenicima pod kontrolom ugovornih strana imaju za cilj⁷:

- (a) utvrđivanje cijena kod prodaje proizvoda trećim stranama;
- (b) ograničavanje proizvodnje ili prodaje;
- (c) podjelu tržišta ili kupaca;

(2) kada je riječ o sporazumima između poduzetnika koji nisu tržišni takmaci kako su definirani u točki 7., ograničenja koja izravno ili neizravno, samostalno ili zajedno s ostalim čimbenicima pod kontrolom ugovornih strana imaju za cilj:

(a) ograničavanje prava kupca da slobodno određuje prodajnu cijenu proizvoda, što ne isključuje mogućnost da dobavljač odredi najvišu prodajnu cijenu ili preporuči prodajnu cijenu, pod uvjetom da nije riječ o fiksnim ili minimalnim prodajnim cijenama koje su rezultat izvršenog pritiska ili poticaja od bilo koje ugovorne strane;

(b) ograničavanje područja na kojem kupac može prodavati robu ili usluge iz sporazuma, ili ograničavanje prodaje ugovorene robe ili usluga određenoj skupini kupaca. Iznimno neće se smatrati teškim ograničenjima tržišnog natjecanja ograničenja koja imaju za cilj:

- ograničavanje izravnom kupcu aktivne prodaje proizvoda na isključivo dodijeljenom području ili isključivoj skupini kupaca koji su rezervirani za dobavljača, odnosno na području ili skupini kupaca koje je dobavljač isključivo

⁶ SL C 372, od 9. prosinca 1997., str. 5.

⁷ Ne dovodeći u pitanje slučajeve zajedničke proizvodnje u koju može i ne mora biti uključena i zajednička distribucija, sukladno članku 5. stavku 2. Uredbe Komisije (EZ) br. 2658/2000, i članku 5. stavku 2. Uredbe Komisije (EZ) br. 2659/2000, SL L 304, od 5. prosinca 2000., str. 5, odnosno str. 7.

ustupio za prodaju drugom kupcu, pod uvjetom da takvo ograničenje ne onemogućuje daljnju prodaju proizvoda od strane neizravnog kupca,

- ograničavanje kupcu, koji djeluje na razini veleprodaje, prodaje proizvoda krajnjim korisnicima,
- ograničavanje članovima unutar sustava selektivne distribucije prodaje proizvoda neovlaštenim distributerima, i
- ograničavanje kupcu prodaje dijelova, nabavljenih od dobavljača za potrebe ugradnje u novi proizvod, krajnjim kupcima koji bi te dijelove koristili za proizvodnju proizvoda koji su zamjenski proizvodi proizvoda koje proizvodi dobavljač;

c) ograničavanje članovima unutar sustava selektivne distribucije koji djeluju na razini maloprodaje, aktivne ili pasivne prodaje proizvoda krajnjim korisnicima, ne isključujući mogućnost zabrane članu unutar sustava selektivne distribucije da djeluje izvan ovlaštenog poslovnog prostora,

d) ograničavanje međusobne opskrbe proizvodima između distributera unutar sustava selektivne distribucije, uključujući i ograničenja između distributera koji djeluju na različitim razinama trgovine,

e) ograničavanje dobavljača dijelova, koji te dijelove prodaje kupcu radi ugradnje u novi proizvod, pri prodaji tih dijelova, kao rezervnih dijelova, krajnjim korisnicima ili serviserima, ili drugim pružateljima usluga, koje kupac nije ovlastio za popravak ili servisiranje njegovih proizvoda.

(3) kada je riječ o sporazumima između tržišnih takmaca u smislu točke 7., u slučajevima u kojima tržišni takmaci za potrebe sporazuma ne djeluju istoj razini proizvodnje ili distribucije, teškim ograničenjem tržišnog natjecanja smatra se bilo koje ograničenje navedeno u stavcima (1) ili (2).

12.

(1) U svrhu ove obavijesti pojmovi "poduzetnik", "sudionik sporazuma", "distributer", "dobavljač" i "kupac" uključuju i njihove povezane poduzetnike.

(2) "Povezani poduzetnici" (povezana društva) su:

- a) poduzetnici u kojima sudionik sporazuma, izravno ili neizravno:
 - i) ima ovlast ostvarivati više od polovice glasačkih prava, ili
 - ii) ima ovlast za postavljanje više od polovice članova nadzornog odbora, uprave, odnosno odgovarajućih tijela koja pravno zastupaju poduzetnika, ili
 - iii) ima pravo na upravljanje poslovanjem poduzetnika;
- b) poduzetnici koji, izravno ili neizravno, imaju nad sudionikom sporazuma prava ili ovlasti navedene u točki a);
- c) poduzetnici u kojima poduzetnik naveden pod točkom b) ima, izravno ili neizravno, prava ili ovlasti navedene u točki a);
- d) poduzetnici u kojima sudionik sporazuma zajedno s jednim ili više poduzetnika navedenih u točki a), b) ili c), ili u kojoj dva ili više zadnje navedenih poduzetnika zajednički imaju prava ili ovlasti navedene u točki a);

- e) poduzetnici u kojima prava ili ovlasti navedene u točki a) zajednički drže:
 - i) sudionici sporazuma ili njihovi povezani poduzetnici iz točaka a) do d), ili
 - ii) jedan ili više sudionika sporazuma ili jedno ili više njihovih povezanih poduzetnika navedenih u točkama a) do d) i jedna ili više trećih osoba.

(3) U svrhu stavka 2(e), tržišni udjel tih povezanih poduzetnika jednako se raspoređuje na svakog poduzetnika koji ima prava ili ovlasti navedene u stavku 2(a).